

INTERVIEW JAN MARINUS WIERSMA

**EUROPESE UITBREIDING GAAT DOOR, ONDANKS
TEGENSPUTTEREND NEDERLAND. MAAR... REGELS
ZIJN REGELS.**

**HET ONDERWERP ZAL MINDER VAAK AAN BOD
KOMEN DAN IN VORIGE VERKIEZINGEN, MAAR DE
UITBREIDING VAN DE EUROPESE UNIE GAAT GE-
WOON DOOR. WE VROEGEN AAN JAN MARINUS
WIERSMA, SENIOR VISITING FELLOW VAN INSTI-
TUUT CLINGENDAEL, WAT ER GAAT GEBEUREN IN
DE KOMENDE PARLEMENTSPERIODE. NEDERLAND
ZAL ZEER KRITISCH BLIJVEN, ZEGT HIJ. TOE-
TREDENDE LANDEN MOETEN AAN ALLE REGELS
VOLDOEN, ANDERS KOMEN ZE NIET BIJ DE EU.
DAT BETEKENT ECHTER OOK DAT LANDEN DIE WEL
AAN DE REGELS VOLDOEN KUNNEN TOETREDEN
TOT DE EU. ONGEACHT WAT DE KIEZER DAARVAN
VINDT.**

In 2000 was Nederland nog heel positief over uitbreiding van de EU, anno 2012 is het omgekeerde het geval. Kan die houding onder invloed van de verkiezingen nog veranderen?

"De Nederlandse regering en politiek hadden in 2000 nog een zeer open houding ten aanzien van de uitbreiding van de EU. Er heerste een optimistische stemming, de politieke consensus was dat de onderhandelingen zo snel mogelijk afgerond moesten worden om toetreding van de voormalige Oostbloklanden mogelijk te maken. Landen die nog niet alle noodzakelijke hervormingen hadden doorgevoerd, zouden dat daarna wel doen, was de redenering. Maar dat viel tegen, want hervormen van met name Roemenië en Bulgarije bleek een stuk moeilijker dan verwacht."

"Door die geleerde lessen is Nederland – zonder overigens het Europees perspectief van met name de Westelijke Balkan te ontkennen - strenger geworden: niet 'wanneer' maar 'of' de aspirantleden lid kunnen worden, is de nieuwe lijfspreuk. Het is de zogeheten *rules-based*-benadering, waarbij heel duidelijk wordt gemaakt dat er pas over toetreden wordt gesproken als aan alle voorwaarden is voldaan. En niet eerder. De politieke partijen verschillen van mening over uitbreiding, toch zal Nederland deze strenge houding handhaven, ongeacht de verkiezingsuitslag. De afgelopen jaren heeft Nederland er ook succes mee geboekt. Kijk maar naar Servië. De voorwaarde was dat Servië pas kandidaatlid zou worden als het meewerkte aan het Joegoslaviëtribunaal. En daar bleef Nederland op aandringen, ondanks druk van buitenaf. Dat leidde uiteindelijk wel tot de arrestatie en overdracht van oor-

logsmisdadigers aan het Joegoslaviëtribunaal in Den Haag. Kortom, Nederland zal nadruk blijven leggen op de regels en de naleving ervan."

Waarop zal Nederland na de verkiezingen zijn stempel drukken als het gaat over uitbreiding?

"Nederland blijft in ieder geval goed letten op de ontwikkelingen in Servië. Het land wil dit najaar beginnen met de onderhandelingen over toetreding, maar er is een nationalistische regering aangetreden. Daar nemen politici deel aan die nog met Milosevic hebben gewerkt. Ze beweren dat ze zich aan de afspraken met de EU zullen houden, maar dat moet nog blijken. Nederland kan de onderhandelingen eventueel blokkeren als het zegt dat de rechtsstaat zich in dit land niet positief ontwikkelt. En dat zou een toetreding tot de EU ernstig belemmeren."

Nederland is strenger geworden: niet 'wanneer' maar 'of' de aspirantleden lid kunnen worden is de nieuwe lijfspreuk.

"Naast Servië zal onze regering streng blijven over toetreding van Roemenië en Bulgarije tot Schengen. Eerder dit jaar heeft Nederland dit tegengehouden. De twee landen hebben in 2007 afspraken gemaakt over hervorming van de rechtsstaat en bestrijding van corruptie en criminaliteit, maar die zijn nog steeds niet volledig uitgevoerd. Nederland wil dat de Europese Commissie eerst maar eens een aantal positieve voortgangsrapporten over deze landen uitbrengt. In juli 2012 was de kritiek vanuit Brussel op Roemenië in ieder geval snoeihard, dus ik verwacht dat het zeker nog wel een paar jaar gaat duren."

De kiezer zit niet te wachten op nieuwe lidstaten. Verwacht u dat Nederland daar gehoor aan geeft en zijn veto inzet bij kandidaatlanden en NEE zegt tegen toetreding?

"Turkije speelt tijdens deze verkiezingen geen rol. Een kandidaatlidmaatschap van dit land heeft de gemoederen in Nederland een tijd hoog laten oplopen, maar de lidmaatschaps-onderhandelingen zitten vast en niemand verwacht dat deze snel hervat zullen worden."

"Er is slechts één land dat de komende parlamentsperiode zal toetreden en dat is Kroatië. Nederland heeft daar overigens geen veto tegen uitgesproken. Want als een land aan de regels voldoet, dan is er geen reden tot een veto. Dus de voorwaarden zijn streng. Voldoet een land niet, dan zal Nederland niet aarzelen met een veto. Maar een algeheel veto op verdere uitbreiding omdat de kiezer geen nieuwe lidstaten wil, dat zal niet gebeuren. Wel zal onze regering de gesprekken met kandidaatlidstaten zeer kritisch volgen, meer dan de andere lidstaten van de EU."